

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

Study the condition and management guidelines for Digital Citizenship Development of students
in school under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 3

พญैया พิศพล¹ ดร.ธีระ ภูดี² ดร.รัชฎาพร งอยภูธร³

Payia Pissaphon¹ Dr.Theera Phoodee² Dr.Ratchadaporn Ngoyphoothon³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 368 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน 169 คน และครู จำนวน 199 คน จาก 199 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.84 ถึง 0.99 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดองค์กร ด้านการควบคุม ด้านการนำ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผน
2. แนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า
  - 2.1 ด้านการวางแผน มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้
    - 2.1.1 โรงเรียนกำหนดเป้าหมายผลสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัลทั้งเป้าหมายรายปีและเป้าหมายระยะยาว
    - 2.1.2 วางแผนปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายความเป็นพลเมืองดิจิทัล
    - 2.1.3 วางแผนพัฒนาครูทุกระดับชั้นให้มีความรู้ เจตคติ และทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความเป็นพลเมืองดิจิทัล

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹Master's of Education program in Educational Administration Kalasin university

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

²Course Teacher in Master of Education Program in Educational Administration Kalasin University

³ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเต่างอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

³Senior Professional Level Teachers Anubantaongoi School under the office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1

*ผู้ติดต่อ, อีเมลล์: พญैया พิศพล, Payia1825@hotmail.com

รับเมื่อ 3 มกราคม 2567 แก้ไข 11 กุมภาพันธ์ 2567 ตอรับ 12 กุมภาพันธ์ 2567

2.1.4 วางแผนการประเมินผลสำเร็จของการใช้หลักสูตรอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2.2 ด้านการนำ มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.2.1 มีกิจกรรมส่งเสริมกระตุ้นความสนใจและจูงใจให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล

2.2.2 มีการกำหนดนโยบาย ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลไปใช้

2.2.3 มีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอพัฒนาครูทุกระดับชั้นให้มีทักษะการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างสมบูรณ์

2.2.4 มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการ POLC

ABSTRACT

The purposes of the research were to Study the condition and management guidelines for Digital Citizenship Development of students in school under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 3. The research subject were school directors and Teacher in school under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 3. of 368 individuals, consisting of 169 school directors and 199 Teacher personnel from 199 schools, The data collection tool was a questionnaire with a discriminant validity ranging from 0.84 to 0.99 and a reliability value of 0.99

The findings were as follows:

1. The purposes of the research were to 1) Management conditions that emphasize the development of digital citizenship of students under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 3 are overall at the highest level. When considering each aspect, it was found to be at the highest level in every aspect. The average values can be ordered from highest to lowest as follows. Organizational aspect Controlling, leading, and the aspect with the lowest average was planning.

2. to Management guidelines that focus on developing digital citizenship of students under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 3 found that

2.1 In terms of planning, there are guidelines for development follows:

2.1.1 The school sets goals for the achievement of developing students to become digital citizens, both annual goals and long-term goals.

2.1.2 Plan to improve the school curriculum in line with digital citizenship goals.

2.1.3 Plan to develop teachers at all levels to have knowledge, attitude, and learning management skills that emphasize digital citizenship.

2.1.4 Plan a concrete evaluation of the success of using the curriculum and use the evaluation results to develop and improve the curriculum to be up-to-date.

2.2 In terms of leadership, there are guidelines for development as follows:

2.2.1 There are promotional activities to stimulate interest and motivate students to develop into digital citizens.

2.2.2 There is a policy set. that is consistent with digital citizenship to use

2.2.3 There is regular supervision and monitoring to develop teachers at all levels to have skills in using modern teaching media to enable learners to be complete digital citizens.

2.2.4 There is continuous work development using the POLC process.

Keywords: Management, Digital Citizenship

ภูมิหลัง

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโลกแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัล ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้กลายเป็นมนุษย์ดิจิทัล (digital humanities) ซึ่งส่งผลกับการบริหารจัดการ (management) ซึ่งเป็นคุณลักษณะและคุณสมบัตินี้ของผู้นำที่เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารควรรู้และพัฒนาองค์กร นักบริหารการศึกษาคือผู้บริหารงานในหน่วยงาน องค์กรของรัฐ เช่น ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี คณบดี ผู้บริหารการศึกษา จะต้องมีทักษะ (skills) ประสบการณ์ (experience) เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรแผนแม่บทว่าส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศไทย “สู่เศรษฐกิจดิจิทัลที่มีพลวัต บนฐานของสังคมที่รู้จัก รู้เท่าทัน และกำลังคนที่สามารถปรับตัวและสร้างโอกาสจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล” โดยมียุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังคนสู่ยุคดิจิทัล เข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล การดำเนินงานตามแนวยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทฯ ได้ผลักดันให้ประเทศไทยมีความพร้อมเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภาคธุรกิจของไทยมีการผลิตดีขึ้น ชีตความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นผ่านการส่งเสริมการสร้างบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาทักษะ การคิดเชิงตรรกะ (Computational Thinking) การเขียนโปรแกรม (Coding) การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ทักษะดิจิทัล เป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560, หน้า 12)

เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ระบบข้อมูลไม่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนขาดความสมบูรณ์ในเรื่องของความถูกต้อง ความคลอบคลุม ความทันสมัย การใช้ข้อมูลสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบ ที่สามารถพบเห็นได้ เช่น มีจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการบริหารงานในโรงเรียนไม่เพียงพอ บุคลากรที่มีอยู่ก็มีความรู้ความชำนาญไม่ด้านการใช้งานน้อยไม่เห็นความสำคัญกับเทคโนโลยีสมัยใหม่จึงส่งผลให้ความก้าวหน้าทางการบริหารงานโรงเรียนยังไม่ทัดเทียมสากล การสื่อสารบางครั้งผิดพลาดและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันส่งผลกระทบต่อการทำงาน (รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3, 2565, หน้า 163 – 165) ด้วยเหตุดังกล่าว จึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ลูอิส อัลเลน ผู้ที่พยายามคิดทฤษฎีการจัดการสมัยใหม่เจ้าของหนังสือ Professional Management ในปี 1973 ยกย่องกระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วยกฎ 4 ประการ POLC 1.Planning วางแผน 2. Organizing การจัดองค์กร 3. Leading นำองค์กร 4. Controlling ควบคุมงาน โดยอาศัยพื้นฐานแนวคิดของเฟรดเดอริค จากยุคเครื่องจักรกลสู่ยุคสารสนเทศ ความแตกต่างของสองยุคนี้คือวิวัฒนาการด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ สมัยยุคจักรกลการจัดการธุรกิจยังไม่มีความเป็นเอกภาพทางการทำงาน อำนาจทั้งหมดรวมอยู่ที่ฝ่ายบริหาร ไม่ว่าจะป็นนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับทั้งหลายล้วนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจ จึงส่งผลให้เกิดแนวความคิดด้านการจัดการใหม่ ๆ มากมายบางแนวคิดใหม่ก็ได้จากการสังเคราะห์ ต่อยอดแนวคิดเก่าหรือขัดแย้งกันแต่ผลที่ได้ก็คือจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการทำงานสำเร็จ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมสู่โลกสากล ด้วยความเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างปลอดภัยสร้างสรรค์ และใช้งานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ที่มีความตระหนักในการบริหารจัดการด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลของนักเรียน ให้เป็นไปในทิศทางที่จะทำให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้นไป มีแผนยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางด้านเทคโนโลยีเพื่อสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และพัฒนานักเรียนได้มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ซึ่งจะมีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และยังเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนระดับขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

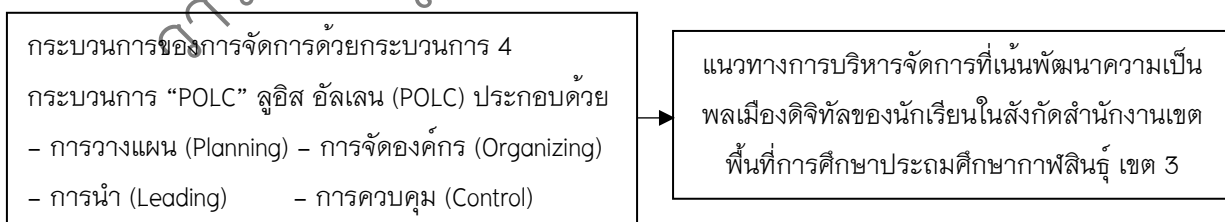
คำถามการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่เน้นความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

การวิจัยในครั้งนี้ใช้จำนวนโรงเรียนเป็นกลุ่มประชากร โดยแต่ละโรงเรียนใช้ประชากร 2 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูที่รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากผู้วิจัยต้องการทราบสภาพความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทุกโรงเรียน เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นข้อมูลในการหาแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 368 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน 169 คน และครู จำนวน 199 คน จาก 199 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ คือ จำนวนประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 169 คน และครู จำนวน 199 คน จาก 199 โรงเรียน เนื่องจากผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่แม่นยำ เพื่อใช้หาแนวทางบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับโดย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเก็บข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 4 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย 1. ด้านการวางแผน 2. ด้านการจัดองค์กร 3. ด้านการนำ 4. ด้านการควบคุม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล สำหรับแบบสอบถามมีตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของ เรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอลงชื่อจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนและครูหัวหน้างานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ตอบแบบสอบถาม
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม จากประชากร โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางขึ้นไป
4. กรณีผู้ตอบแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบ 100% ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไปเก็บข้อมูล
5. เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบ 100% ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไปเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจึงนำไปศึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำไปจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าความถี่ (Frequency)
  - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
  - 2.1 หาค่า IOC (Index of item objective congruence) ของแบบสอบถาม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยนำผลจากการศึกษาในระยะเวลาที่ 1 มาทำแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง โดยทำองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมมาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาจากข้อมูลการศึกษาในระยะเวลาที่ 1

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาคัดเลือกประเด็นปัญหาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประเด็นใดมีค่าเฉลี่ยมากกว่าค่าเฉลี่ยรวม เพื่อจะสร้างเครื่องมือแสวงหาแนวทางในการพัฒนาาร่างเป็นแนวทางแล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการหาระยะที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยนำปัญหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าค่าเฉลี่ยรวมมาหาแนวทางพัฒนา จากนั้นผู้วิจัยจะร่างวิธีการหรือแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ดังกล่าวมาร่างเป็นแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำไปใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูหัวหน้างานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการจัดองค์กร ด้านการควบคุม ด้านการนำ และด้านการวางแผน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูหัวหน้างานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และครู หัวหน้างานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

4. แนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ประกอบด้วย

4.1 ด้านการวางแผน

4.1.1 โรงเรียนกำหนดเป้าหมายผลสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัลทั้งเป้าหมาย รายปีและเป้าหมายระยะยาว

4.1.2 วางแผนปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายความเป็นพลเมืองดิจิทัล

4.1.3 วางแผนพัฒนาครูทุกระดับชั้นให้มีความรู้ เจตคติ และทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความเป็น พลเมืองดิจิทัล

4.1.4 วางแผนการประเมินผลสำเร็จของการใช้หลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรมและนำผลการประเมินไปใช้ ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.2 ด้านการนำ

4.2.1 มีกิจกรรมส่งเสริมกระตุ้นความสนใจและจูงใจให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล

4.2.2 มีการกำหนดนโยบายฯ ที่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลไปใช้

4.2.3 มีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอพัฒนาครูทุกระดับชั้นให้มีทักษะการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่ทันสมัยให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างสมบูรณ์

4.2.4 มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการ POLC

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ในประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูหัวหน้างานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอยู่เสมอ

มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการบริหารงานต่าง ๆ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูหัวหน้างานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สำคัญโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับวัสดุ อุปกรณ์ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพล ประเสริฐแก้ว (2559, บทคัดย่อ) การบริหารจัดการที่เน้นความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านการวางแผน โดยเรียงคะแนนค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ มีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน รองลงมา คือ มีการจัดทำคู่มือและแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานไว้อย่างชัดเจน และมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่สมบูรณ์ตามนโยบายของ สพฐ. ด้านการนำ คือ มีการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับนักเรียน รองลงมา คือ มีการยกย่องชมเชยนักเรียนที่สามารถใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม) และ มีการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานตามแผนงานของทางโรงเรียน ได้ศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการและครูผู้รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับจิรวดี พล่องแคล่ว (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูธุรการและครูผู้รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ด้านการจัดองค์กร ด้านการควบคุม ด้านการนำ และด้านการวางแผน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้างานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะไม่ได้กำหนดงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นไปอย่างมีระบบมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ในทุกส่วนราชการตลอดจนสถานศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานในโรงเรียน จึงได้พัฒนาบุคลากรโดยการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการทั้งกลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียน และครูหัวหน้างานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ทิพวัลย์ นนทเกศ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ของสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด คือด้าน การวางแผน และรองลงมาคือด้านการนำ ซึ่งผู้บริหารควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะผู้นำยุคดิจิทัล ทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ เลอศักดิ์ ตามา (2563, หน้า 236)

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูหัวหน้างานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ครูที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในโรงเรียนปัจจุบันต่างมีความคิดเห็นต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 พบว่า พลเมืองดิจิทัลที่มีความรอบรู้ที่เป็นความเข้มแข็งของทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล จะสนับสนุนการเสริมอำนาจแก่สมาชิกในการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมทางการเมือง และมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับ Al –Zahran (2015, p. 88) พบว่านักเรียนโดยทั่วไปที่มี

ระดับสูงในเรื่องการรับรู้ทัศนคติทางอินเทอร์เน็ต ความสามารถของตัวเองด้านคอมพิวเตอร์ และความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยเฉพาะในแง่ของการเคารพตนเองและผู้อื่นบนออนไลน์จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ตนเองและการเชื่อมต่อกับคนอื่น ๆ ทางออนไลน์มากกว่านักเรียนที่มีทักษะน้อย ในด้านการพัฒนาครู ควรพัฒนาให้มีสมรรถนะดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยการส่งเสริมครูได้นำดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้ครูนั้นได้เกิดกระบวนการในการเรียนรู้และเห็นคุณค่าของการนำดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานตลอดจนถึงการที่ครูได้รับการฝึกฝนให้ใช้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานบ่อยครั้งจะทำให้ครูเกิดความชำนาญตามกฎแห่งการฝึกหัด และรู้สึกรู้ว่าการพัฒนาตนเองด้านดิจิทัลเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น จนเกิดปฏิกิริยาตอบรับในเชิงบวกและก่อให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อค้นพบนี้มีความเที่ยงตรงภายนอก สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2563, หน้า 1 – 4)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างให้ครูตระหนักถึงการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ และศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริหารงาน

1.2 การบริหารจัดการที่เน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านการวางแผน และด้านการนำค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนาปรับปรุง ด้านการวางแผน และด้านการนำเพื่อใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้ทันต่อโลกในปัจจุบัน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

ทั้ง 8 กลุ่มสาระ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.

กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 14. 19 สิงหาคม 2542.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 51.

1 พฤษภาคม 2562.

“สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134

ตอนที่ 10 ก. หน้า 9. 24 มกราคม 2560.

“แผนแม่บทการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565 – 2570, 2564,” หน้า 40 – 41.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“แผนแม่บทการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565 – 2570, 2564,” หน้า 63 – 64.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกระทรวงศึกษาธิการ. (2560).

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (2564). แผนปฏิบัติการดิจิทัล สอวช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – 2567, 7 – 10. กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563 – 2565, 4 – 5. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2566). แผนปฏิบัติการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประจำปีงบประมาณ 2566, 2.

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561 – 2580. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 47 ก. หน้า 8.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร